

Europarådets pressekorrespondent i de nordiske lande

Arne Madsen

Bremerholm 6, 4., DK-1069 København K

Tlf. +45 33 14 15 84, Fax +45 33 15 54 84, E-mail: arm@srdk

December 2004

Europarådet i tekst og tal

Oprindelse og medlemsstater

Europarådet er en mellemstatslig, politisk samarbejdsorganisation, der

- omfatter 46 europæiske, demokratiske lande*, heriblandt de 25 EU-lande. Vatikanet, USA, Canada, Japan og Mexico har observatørstatus
- er en selvstændig, international organisation (er således ikke en EU-institution, men koordinerer i vidt omfang arbejdet med EU)
- blev oprettet den 5. maj 1949 i London af 10 lande, heriblandt Danmark, Norge og Sverige
- har sæde i Strasbourg (Frankrig)
- har to officielle sprog, engelsk og fransk.

Formål

I henhold til statuten fra 1949 er Europarådets formål

at tilvejebringe en nærmere forening mellem dets medlemmer med henblik på at sikre og virkeliggøre de idealer og principper, som er deres fælles arvelod, og at begunstige deres økonomiske og sociale udvikling.

På Europarådets første topmøde i 1993 enedes stats- og regeringscheferne om, at Europarådet skal medvirke til at sikre Europas demokratiske sikkerhed baseret på demokrati, menneskerettigheder, retsstatsprincippet og den fælles kulturarv.

Budget

Europarådets ordinære budget er i 2005 på 186 millioner EUR. De nordiske lande betaler tilsammen 6,6 pct. af budgettet (DK: 2,8 mio. EUR, FIN: 2,2 mio. EUR, ISL: 0,2 mio. EUR, N: 3,0 mio. EUR, S: 4,0 mio. EUR). Herudover er der budgetter for en række deloverenskomster.

Resultater

- 194 europæiske konventioner, der er ratificeret i et omfang svarende til mere end 130.000 bilaterale konventioner
- mere end 1.000 rekommandationer (anbefalinger) til medlemsstaterne med retningslinjer på en lang række områder (forsvarsspørgsmål er dog undtaget i statuten)
- støtte til tidligere diktatorlande og tidligere kommunistiske lande til etablering af demokratiske forfatninger og lovgivningsmæssige og administrative reformer
- monitorering (overvågning) af, at medlemsstaterne overholder deres medlemsforpligtelser, herunder at konventioner og rekommandationer efterleves.

*Medlemsstater: Albanien, Andorra, Armenien, Østrig, Azerbajjan, Belgien, Bosnien-Hercegovina, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjekkiet, Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Georgien, Tyskland, Grækenland, Ungarn, Island, Irland, Italien, Letland, Liechtenstein, Litauen, Luxembourg, Malta, Moldova, Monaco, Nederlandene, Norge, Polen, Portugal, Rumænien, Rusland, San Marino, Serbien-Montenegro, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Sverige, Schweiz, Makedonien (FYROM), Tyrkiet, Ukraine, Det Forenede Kongerige (Storbritannien og Nordirland).

Organer

Europarådets organer er Ministerkomitéen, Den Parlamentariske Forsamling samt Kongressen af Lokale og Regionale Myndigheder (også kaldet Kommunalkongressen).

Ministerkomitéen består af de 46 medlemsstaters udenrigsministre og deres faste repræsentanter ved Europarådet. Formandskabet går på skift hvert halve år i maj og november (se rækkefølgen nederst side 1). Frem til maj 2005 har Polen formandskabet. Ministerkomitéen bistås af fagministerkonferencer, styringskomitéer og ekspertkomitéer, der dækker samarbejdsområderne. De vigtigste af disse er menneskerettigheder, retspolitik, medier, social- og arbejdsmarkedspolitik, kultur, uddannelse, sport, ungdomspolitik, sundhed, naturbeskyttelse samt lokalt og regionalt demokrati. Ministerkomitéen mødes på udenrigsministerniveau én gang årligt i maj. To gange er afholdt topmøder på stats- og regeringschefsniveau (Wien 1993 og Strasbourg 1997). Et tredje topmøde afholdes den 16.-17.maj 2005 i Warszawa.

Den Parlamentariske Forsamling (der ikke må forveksles med EU's direkte valgte Europa-Parlament) består af 630 parlamentarikere (315 medlemmer og 315 suppleanter) fra medlemsstaternes nationale parlamenter. Forsamlingen mødes til plenarmøder (sessioner) af en uges varighed fire gange årligt (i januar, april, juni og oktober). Formand for forsamlingen er Peter Schieder (østrigsk socialist).

Kongressen af Lokale og Regionale Myndigheder består af 630 lokal- og regionalpolitikere (315 medlemmer og 315 suppleanter) fra medlemsstaternes folkevalgte lokale og regionale råd. Kongressen er opdelt i et lokalkammer og et regionalkammer. Det årlige plenarmøde holdes i maj eller juni. Formand for kongressen er Giovanni Di Stasi (italiensk socialist)

Organerne betjenes af et *Sekretariat* med 1.700 medarbejdere, der har deres kontorer i Europabygningen (Palais de l'Europe) og i Menneskerettighedsbygningen i Strasbourg. Generalsekretær er Terry Davis fra Storbritannien (tiltrådte embedet den 1. september 2004)

Vedtagelser

Ministerkomitéen er det besluttende organ, mens de to andre organer er rådgivende og kan tage initiativ til at sende forslag til behandling og vedtagelse i Ministerkomitéen. Beslutningerne i Ministerkomitéen træffes normalt ved konsensus, men afstemninger finder også sted.

Europarådets *konventioner* vedtages af Ministerkomitéen med 2/3 flertal. Hver medlemsstat har én stemme. Medlemsstater, der undlader at stemme, tælles ikke med. Dog skal 2/3 flertallet udgøre et flertal af medlemsstaterne (dvs. mindst 24 medlemsstater skal stemme for). Konventionerne skal efterfølgende underskrives og ratificeres af medlemsstaterne for at blive folkeretligt bindende. I den enkelte konvention er fastsat, hvor mange ratifikationer der kræves, for at konventionen kan træde i kraft.

Europarådets *rekommendationer (anbefalinger)* vedtages af Ministerkomitéen med énstemmighed. Dog kan medlemsstater undlade at stemme, men et flertal af medlemsstaterne skal stemme for (dvs. mindst 24 stemmer for). I november 1994 blev der indgået en gentleman-aftale om, at medlemsstaterne ikke påberåber sig kravet om énstemmighed, hvis der er 2/3 flertal for en rekommandation. Ministerkomitéen kan efterfølgende anmode medlemsstaterne om at oplyse, hvilke skridt de har taget i henhold til rekommandationen.

Vigtige konventioner

Beskyttelse af menneskerettigheder: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention fra 1950 er rammen for et avanceret beskyttelsessystem af menneskerettigheder. Enhver person, der opholder sig i medlemsstaterne, kan klage over myndighedernes overtrædelser af konventionen, efter at de nationale klagemuligheder er udtømte. Desuden kan medlemsstaterne klage over overtrædelser af konventionen i de andre medlemsstater. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der har en dommer fra hver medlemsstat, undersøger den enkelte klage, søger at forlige parterne og afsiger dom i sagen. Ministerkomitéen er ansvarlig for, at Domstolens afgørelser, herunder evt. tildeling af erstatning, bliver efterlevet af den pågældende medlemsstat. Formand for Domstolen er den schweiziske dommer, Luzius Wildhaber.

Afskaffelse af dødsstraf: En række tillægsprotokoller supplerer menneskerettighedskonventions friheder og forbud. Den 6. og 13. tillægsprotokol forbyder dødsstraf i henholdsvis fredstid og krigstid.

Sociale rettigheder og standarder: Den Europæiske Socialpagt har siden 1965 garanteret en række sociale og arbejdsmarkedsmæssige rettigheder. Supplerende rettigheder er tilføjet i Den Reviderede Europæiske Socialpagt, der trådte i kraft i 1999. Minimumstandarder for de sociale sikringsordninger (læge- og hospitalsbehandling, pensioner, arbejdsløsheds-, syge- og barseldagpenge, arbejdsskadeydelse samt familieydelse) er garanteret af Den Europæiske Kodeks for Social Sikring, der trådte i kraft i 1968.

Forebyggelse af tortur: Den Europæiske Konvention til forebyggelse af tortur trådte i kraft i 1989. Siden har Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur (CPT) gennemført inspektionsrejser i deltagerlandene, hvor fængsler, politistationer og psykiatriske hospitaler er besøgt.

Nationale mindretal: En rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal trådte i kraft i 1998. Konventionen indeholder de grundlæggende principper, der skal garantere de nationale mindretals rettigheder. Et charter om regionale og mindretalssprog trådte ligeledes i kraft i 1998.

Biomedicin: En konvention om menneskerettigheder og biomedicin med etiske regler for anvendelsen af de nye biologiske og medicinske metoder trådte i kraft i 1999. En tillægsprotokol, der forbyder kloning af mennesker, trådte i kraft i 2001. Tillægsprotokoller om organtransplantation og medicinsk forskning er vedtaget, men er endnu ikke trådt i kraft. Tillægsprotokoller om beskyttelse af menneskefostre og genteknologi er under udarbejdelse.

Nationalitet: Den Europæiske Konvention om statsborgerret trådte i kraft i 2001. Konventionen fastlægger principper om statsborgerskab, herunder spørgsmål som erhvervelse og generhvervelse af statsborgerskab, undgåelse af statsløshed, spørgsmål i forbindelse med dobbelt statsborgerskab, samt regler om værnepligt.

Lokalt selvstyre: Det Europæiske Charter om lokalt selvstyre trådte i kraft i 1988. Heri opstilles grundprincipperne for det lokale selvstyres opbygning og ressourcer.

Naturbeskyttelse: Bern-konventionen om bevaring af vilde dyr og planter trådte i kraft i 1982 og revideres løbende.

Kultur: Den Europæiske Kulturkonvention fra 1954 danner grundlag for et omfattende samarbejde om kultur, uddannelse og sport.

Andre aktiviteter

Narkotikabekæmpelse: "Pompidou-gruppen" er en samarbejds- og koordinationsgruppe til bekæmpelse af misbrug og handel med narkotika.

Ungdomscentre og ungdomsfond: To ungdomscentre i Strasbourg og Budapest bringer unge sammen fra hele Europa om aktiviteter, der lægger vægt på udveksling af ideer og opbygning af samarbejde. Den Europæiske Ungdomsfond støtter ungdomsorganisationernes internationale aktiviteter.

Europarådets Udviklingsbank: Banken blev oprettet i 1956 og støtter projekter indtil 50 pct. Prioriterede områder er hjælp til flygtninge og hjælp til regioner, der har været udsat for naturkatastrofer eller økologiske katastrofer.

Eurimages: Er en støttefond for samproduktion og distribution af film og audiovisuelle produkter. Siden etableringen i 1988 er mere end 800 europæiske spillefilm blevet støttet.

Venedig-kommissionen: I 1990 oprettedes en europæisk demokrati-kommission, der rådgiver Europarådets organer og medlemsstater vedrørende demokratiske forfatninger og institutioner.

Bekæmpelse af racisme: På topmødet i 1993 oprettedes Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI), der udarbejder landerapporter om medlemsstaternes bekæmpelse af racisme og fremmedhad.

Europarådets menneskerettighedskommissær: Embedet blev oprettet i 1999. Kommissæren er ansvarlig for at fremme uddannelse og bevidsthed om menneskerettigheder og at sikre effektiv efterlevelse af Europarådets konventioner, anbefalinger og resolutioner om menneskerettigheder. Den spanske jura-professor, Alvaro Gil-Robles, er valgt til menneskerettighedskommissær indtil 2005.

Nord-Syd center: Efter Europarådets Nord-Syd kampagne i 1990 oprettedes et Europæisk Center for Globalt Samarbejde og Solidaritet i Lissabon.

Medicin: Den Europæiske Farmakopé (officiel forskrift for lægemidlers sammensætning og produktion) fastlægger retsgyldige normer for omkring 2.000 medicinske produkter. Formålet er at beskytte forbrugerne mod fejl og svindel.

Det Europæiske Center for Moderne Sprog: er oprettet i Graz (Østrig) med henblik på videreuddannelse af sproglærere, lærebogsforfattere og eksperter i sprogprogrammer.

Ikke-statslige organisationer (NGO'er): Godt 400 europæiske interesseorganisationer har rådgivende status i forhold til Europarådet og kan derved øve indflydelse undervejs i beslutningsprocessen. NGO'erne mødes fire gange årligt i forbindelse med sessionerne i Den Parlamentariske Forsamling.

Nærmere oplysninger

Se Europarådets hjemmeside www.coe.int, hvor der er links til alle dele af samarbejdet, herunder menneskerettighedsdomstolen. Har du konkrete spørgsmål, så kontakt "point i" på tlf. nr. 00 33 3 88 41 20 33.

Nordiske medier kan kontakte pressekorrespondenten med henblik på information, research, presedækning af møder og studierejser.

